

Predsednik skupščine na gradbišču ljubeljske ceste

Tržič, 17. oktobra — Predsednik skupščine Socialistične republike Slovenije Ivan Maček je včeraj obiskal gradbišče odseka avtomobilske ceste Naklo — Ljubelj. Zanimal se je za potek del.

Ugodno vreme omogoča, da gradnja ceste in njenih objektov, ki poteka ob vsem pasu lepo napreduje. Tako je že dograjen most v Bistrici, nadvoza v Loki in nad Tržičem, več odvodnih kanalov, opravljenih je precej del pri zavarovanju ceste pred begunjskim plazom, zgrajen daljši podvoz nad Tržičem v smeri proti Podlublju, prebiti predori v bližini novega šolskega poslopja na Zalem rovtu, nekateri odseki so že pripravljeni za asfaltiranje itd. Kot povedo delavci, ki so že sodelovali pri takih gradnjah, je to zemljišče za gradnjo ceste zelo ugodno, ker je dokaj trdno. — S.

Delegaciji iz Italije in Francije

SKOFJA LOKA, 18. oktobra — Razgovorja občinskega praznika Škofje Loke — 18. decembra — se bosta udeležili tudi delegaciji italijanskega in francoskega mesta Medicina in Romilly-Sur-Seine. Ob tej priložnosti bodo imeli razgovore o nadaljnjem sodelovanju med temi mesti. — St. 8.

Ob prihodu azijsko afriških dijakov v Kranj

Nova oblika šolanja

Iz razgovora z direktorjem republiškega zavoda za mednarodno tehnično sodelovanje BOGOMIROM PREMLČEM

Po kranjskih ulicah srečujemo te dni nasmejane temnopolte fante. Prišlo jih je že 35. Pričakujemo jih pa še 15. Stanujejo v dijaškem domu. V šolskem centru tovarne Iskra pa se bodo učili dve oziroma tri leta in se nato vračali v svoje dežele Azije in Afrike kot elektromehaniki, kot telegrafsko-telefonski mehaniki in kot elektrotehniki.

Ob tej priložnosti smo povabili direktorja zavoda za mednarodno tehnično sodelovanje v Ljubljani na razgovor, ker ta zavod organizira in vodi to šolanje. Tovariš Premič je najprej pojasnil nastanek in dosedanj razvoj službe mednarodnega tehničnega sode-

GLASOVA Panorama

V današnji številki berite

- Na 2. strani
- Umik neporaženega
- Na 3. strani
- Amsterdam
- Na 4. strani
- Točne ure
- Na 6. strani
- Mesta moje mladosti
- Na 9. strani
- Veliki filmski vrtiljak

Uspeh naše akcije solidarnosti za Skopje

Nad pričakovanjem

Skupno je vpisanega 630 milijonov dinarjev posojila, kar je za 75 milij. dinarjev več kot smo pričakovali

V torek zvečer so po vseh vpisnih mestih zaključili vpisovanje ljudskega posojila za Skopje. Končni podatki, ki jih zdaj zbirajo in preverjajo v poslovalnicah naših narodnih bank, so ponekod odstopili od dnevne evidence v času vpisovanja. Zato še danes ni končnih uradnih podatkov. Vendar pa že sedanje številke, ki tudi po končni kontroli ne bodo bistveno spremenile stanja, dokazujejo velik uspeh našega prebivalstva v tej splošni jugoslovanski akciji solidarnosti.

Po internih predvidevanjih, ki okroglo 565 milijonov dinarjev. Skupno pa je v bankah vknjižena občinah le kot napotilo za akcijo, ga 630.695.000 dinarjev, kar je znatno nad prvotnim pričakovanjem.

Nekaj aktualnih (ne pa novih) gostinskih problemov

Dvoje plati letošnjega poslovnega leta

Upravni odbor okrajne gospodarske zbornice je razpravljal o stanju in perspektivah našega gostinstva

Nizka akumulativnost gostinskih podjetij povzroča v našem gostinstvu ekonomsko neurejene razmere, hkrati pa je tudi slabo poročilo za njegov nadaljnji razvoj. Ta in druge ugotovitve, ki jih je mogoče povzeti iz razprave na četrtkovni seji upravnega odbora gospodarske zbornice okraja Ljubljana, zahtevajo, da bi čimprej realizirali določene ukrepe, ki naj pripomorejo k izboljšanju sedanjega finančnega položaja v gostinstvu.

Četrtekova razprava se je skladno s tem zavzela, da je treba vsem gostinskim gospodarskim organizacijam, ki so udeležene v turističnem izvozu, priznati premijo v višini 350 dinarjev po ustvarjenem dolarju. Ta premija

naj gre v celotni dohodek gospodarskih organizacij. Spremeniti je treba tudi obračun prometnega davka oziroma preiti od procentnega sistema na obračun po prodani količini določene vrste alkoholnih pijač.

K izboljšanju sedanjega položaja naj bi prispevale tudi spremembe glede kreditiranja in seveda tudi odprava pomanjkljivosti znotraj gostinskih gospodarskih organizacij.

KLJUB VEČJEMU PROMETU NERAZVESELJIV FINANČNI REZULTAT

Iz obsežne razprave na četrtkovni seji upravnega odbora gospodarske zbornice naj v nadaljevanju povzamemo le nekaj podatkov, ki so sicer splošno veljavni, vendar se nanašajo na konkretne gorenjske razmere.

V radovljiški občini so se na primer letos nočitve in promet povečale za 40 odstotkov in zato bi pričakovali, da se je temu ustrezno povečal tudi finančni rezultat. To še povsem spričo tega, ker se nekateri stroški (fiksni) sploh niso ali pa le malenkostno povečali. Toda povečanje ostalih elementov stroškov je povzročilo, da skladi niso porasli. Zato gostinski delavci zatrjujejo, da bi ob lanskoletnem prometu letos prav spričo tega ustvarili izgubo in da so se zato povsem uresničila njihova napovedovanja, da bo sklade

Nadaljevanje
na 2. strani 2

Nadaljevanje
na 2. strani 1

Tako pripravljenost za to pomoč je pokazalo vse prebivalstvo naše dežele. Skupna vsota vpisanega posojila je presegla 40 milijard dinarjev, kar pomeni dobrih 10 milijard nad pričakovanjem.

Po naših občinah je uspeh takle: v Kranju 305.214.000 dinarjev, na Jesenicah 100.667.000 dinarjev, v Radovljici 92.292.000 dinarjev v Skofji Loki 74.733.000 dinarjev in v Trzinu 58.299.000 dinarjev vpisanega posojila. Seveda ne bi bilo prav po tem uspehu soditi pripravljenosti občanov posameznih krajev, ker so na to vplivale tudi razne druge okoliščine. Velja pa poudariti, da so se zaposleni skoraj v celoti pridružili tej akciji in dali največji delež, saj je skupno 51.540 delavcev in uslužbencev vpisalo 334.808.000 dinarjev posojila. Hkrati je 191 delovnih organizacij vpisalo skupno 252.414.000 dinarjev posojila iz svojih skladov. V zadnjih dnevih vpisovanja se je delo dvignilo tudi vsota vpisa pri kmetovavcih in obrtnikih itd., čeprav je razvidno, da mnogi iz teh vrst niso razumeli te akcije kot moralno dolžnost vsakega državljanca. Izmed vseh naših kmetovavcev jih je le 2.038, ki so vpisali skupno 10.873.000 dinarjev, 4.960 obrtnikov, upokoencev in ljudi s svobodnimi poklici pa je vpisalo 23.802.000 dinarjev. Presenetiti pa, da so pripadniki JLA vpisali 8.798.000 dinarjev, kar je tudi nad pričakovanjem.

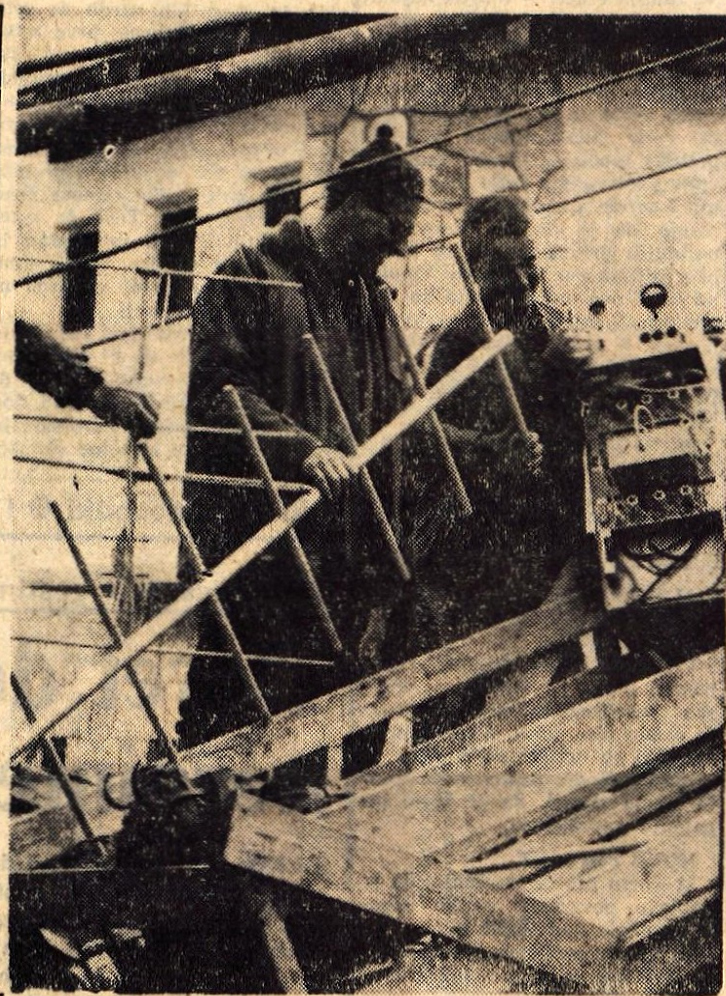
Vsekakor velja, da so se tudi ob tej priložnosti občani Gorenjske častno vključili v jugoslovansko skupnost. — K. M.

S seje občinske skupščine Škofja Loka

Izvoz pod dinamiko

SKOFJA LOKA, 18. OKTOBRA — Predvčerajšnjim sta se oba zbora občinske skupščine Škofja Loka sestala na osmi skupni seji. Z enominutnim molkom so počastili spomin umrlega odbornika Ivana Brodarja. Predsednik Milan Osovnikar je poročal o obisku delegacije mesta Škofja Loka v pobratenem italijanskem mestu Medicina. Najpomembnejši točki dnevnega reda (vseh je bilo devet) sta bili obravnavanje gibanja gospodarstva v obdobju januar—september in izdelovanje statutih v delovnih organizacijah.

Industrija škofjeloške komunije je dosegla v devetih mesecih 72 odstotkov planirane količinske proizvodnje. Med posameznimi delovnimi organizacijami je na prvem mestu Odeja s 83,8 odstotka, nato sledijo Jelovica 78,1, Marmor Hotavlje 76,2, MLIP Češnjica 75,6, Gorenjska predilnica 71,4, LTH 70,5, Iskra Železniki 65,3 in Šešir z 73,5 odstotka planirane količinske proizvodnje. V unovčeni realizaciji pa je vsa industrija zabele-

TV program tudi v bohinjskem kotu

Te dni so monterji LJUBLJANSKE RADIO-TELEVIZIJE pri montiranju na streho zgornje postaje nove žičnice na Vogel nad Bohinjem 16 metrov visoko anteno televizijskega pretvornika. Ta bo omogočil, da bodo v prihodnje program jugoslovanske radiotelevizije lahko gledali tudi naročniki v bohinjskem kotu, kamor doslej elektromagnetni valovi niso segli. Sredstva za postavitve televizijskega pretvornika — ki ima moč 15 wattov, tako da bo posredoval valove 30 kilometrov daleč — so pri-

spevali Bohinjci sami, na pomoč pa so jim priskočila nekatera podjetja radovljiške občine, kjer so prebivavci Bohinja in okolice zaposleni. Pravijo, da bo težko pričakovana tehnična naprava veljala okrog 7 in pol milijona dinarjev.

V Bohinju in okolici je bilo že doslej, ko televizijskega programa še niso mogli spremljati, precej TV aparatov, te dni, ko se je na njihovih ekranih pokazala tudi slika, pa se jim bodo gotovo pridružili še drugi. — Z.

blagovnica

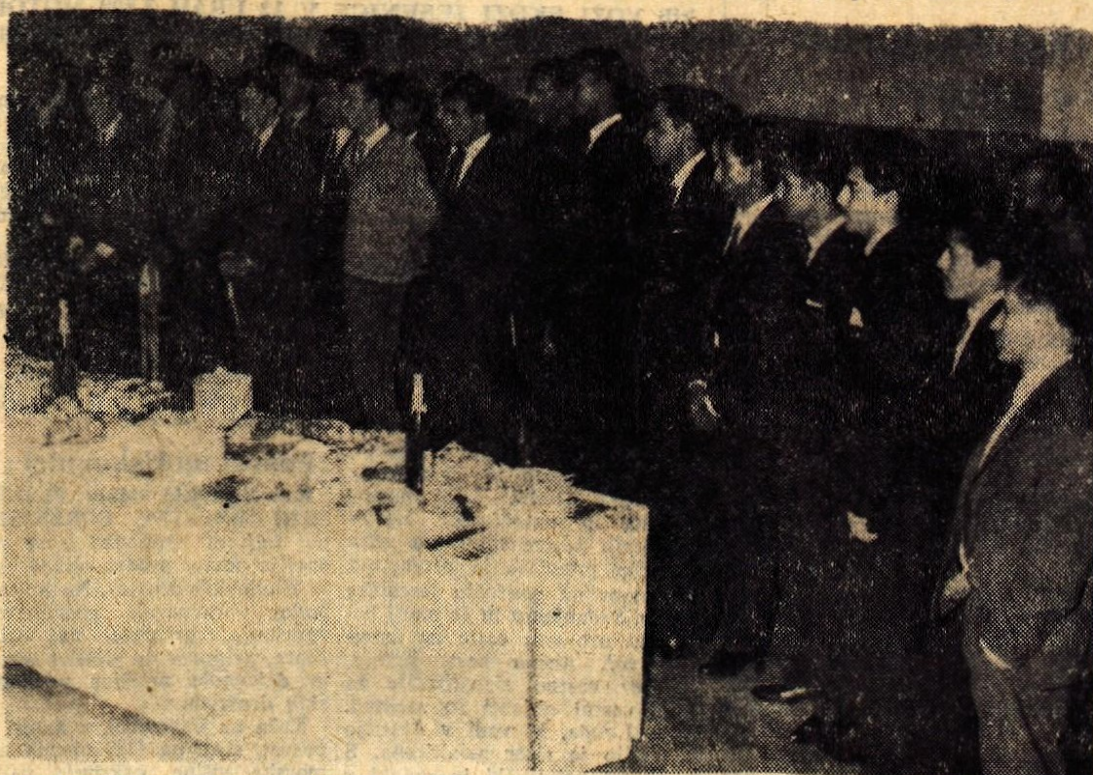

Od Triglava do Jajca

Na Gorenjskem pa tudi po drugih krajih Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine so se v minulih dneh že pričele priprave za izvedbo letošnje »STAFETE TRIGLAV-JAJCE«, ki jo pripravljajo Planinske zveze Slovenije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine v počastitev II. zasedanja AVNOJ. Predlog za štafeto je dala PZ Slovenije. Štafeta naj bi povezala pomembne partizanske kraje s potjo naših delegatov v Jajce in to z našega Triglava. Znano je že, da bo štafeta krenila s Triglava 11. novembra v Bohinjsko Bistrico, Dražgoše do Češnjice. Naslednji dan bo nadaljevala pot na Martinj vrh, Javorje in v Poljane. Naslednji dan, 13. novembra, pa bo nadaljevala pot iz Poljan, na Pasjo raven, od tam na Črni vrh, Tošč, Grmado, Korenc, Zažar, Ligojno do Rakitne. Dne 14. novembra bo šla prek Osredka, Krvave peč, Travnice gore, Sodražice do Ribnice. 15. novembra bo nadaljevala pot v Kočevje, Bazo 20, Mirno goro, Vinico in Kolpo. 16. novembra ob 9. uri bodo štafeto slovenski planinci predali hrvaškim pred rojstno hišo Otona Zupančiča.

Planinska društva, ki jim je zaupana organizacija in izvedba štafete, bodo po željah in možnostih organizirala še stranske štafete, prav tako pa tudi številne sprejeme, predvsem v večjih naseljih in mestih. Ekipa na posamezni etapi bodo štele po pet planincev. Vsaka ekipa bo vodila dnevnik poti, ki bo šel v arhiv zvez.

Štafeta slovenskih, hrvaških, bosanskih in hercegovskih planincev v počastitev tega pomembnega zasedanja v Jajcu bo ena največjih manifestacij planinske organizacije v zadnjih letih pri nas. Na Gorenjskem so neposredno vključena v to le tri PD, in sicer Jesenice, Bohinjska Bistrica in Skofja Loka. — R.

Sprejem afriško-azijskih mladincev v Kranju

Posvet na Uskovnici

Koordinacijski odbor PLANINSKIH DRUŠTEV GORENJSKE SLOVENIJE je po daljšem presledku spet napravil posvet predstavnikov vseh 17 planinskih društev. Na posvetu so obravnavali gospodarske vprašanja, priprave na obzore, priprave na zimsko sezono in dejavnost mladine v planinskih društvih.

Koča na Uskovnici, v kateri posvet, stoji na 1138 metrih nadmorske višine, oskrbuje pa Planinsko društvo Bohinja — Sela vas. — R.

BEGUNJE — Tukaj se pridno pripravljajo na zimsko sezono. Sestavili so že program zimskošportnih prireditvev in tekmovalj, ki jih bo precej, med njimi tudi nekaj mednarodnih. Se do zime bodo dokončno usposobili sankarsko progo, za slalom, veleslalom ter smuk in skakalnico. Pripravljajo pa tudi načrte za gradnjo žičnice. Zelo neugodne pa so v Begunjah razmere za namestitve gostov smučarjev. Razpolagajo le s 6 ležišči v Dragi, pa tudi privatnih sob je zelo malo. Turistično društvo je o tem problemu

● **BLED** — Krajevna organizacija SZDL pripravlja skupaj z DU Radovljici ciklus predavanj — Atomsko žarčenje in človekov organizem. O tej zanimivji in aktualni temi bo v Radovljici, na Bledu, v Kropi, v Bohinjski Bistrici ter v Gorjah predaval zdravnik dr. Borut Rus z Bleda. Predavanja se bodo vrstila v predsedkih od 18. okt. do 8. nov.

žič srednjo šolo

kov. Prav zadnje čase pa je postala regresiranje teh voženj problem in ta vprašanja so bila predmet razprave tudi na sejah občinske skupščine Trzič.

Spričo raznovrstnih predlogov, da Trzič potrebuje srednjo šolo, bo svet za šolstvo občinske skupščine Trzič v letošnjem šolskem letu proučil vse možnosti za ustanovitve gimnazije ali katere druge srednje strokovne šole. Pri tem bo svet po zahtevi občinske skupščine upošteval hirogeničen sestav tržiške industrije in druge probleme, ki nakazujejo potrebo po ustanovitvi srednje šole. — P.

ektivov

č kot kazen

ih dveh letih pred disciplin-
h opustili vsako kaznovanje,
manjših prekrških najuspeš-
ni opomin. V mnogih prime-
oralni pritisk ne bi dosegel
marnih kazni in tudi odpusta

kušnjah predsednik disciplinske
cu Janko Stegnar. Po oddekih je o tem
udi tako, da na razpravi ugotovi-
ne pri »obtoženem« delavcu –
ne surovine, neprimerno orodje,
skih primerih komisija dostikrat
a o tem obvešča tehnično osebje.
ične malomarnosti in površnosti
nuje.

ave so izostanki in zamujanje na
ničnih »plavarjev«. Že pred leti so
teja kazni. Ker pa se je ta, še
ta dosegli povišanje te kazni na
na račun dopusta.
e pri delu in podobno. Toda teh
nasovali najhujšo kazen — odpust.
ca, ki je dostikrat izostajal (vs

Pogled na sodobno urejeno kriljišče lesnoindustrijskega obrata »Tomaž Godec« v Bohinjski Bistrici

Pred občnim zborom občinskega sindikalnega sveta v Radovljici

Zakaj tolikšne razlike?

Osebni dohodki so ponekod še enkrat višji kot drugje

Najvišje osebné dohodke prejéjajo delavci Kemične tovarne v Podnartu, in sicer v povprečju 44.341 dinarjev. Najnižje pa v SGP Gorenje 21.730 dinarjev mesečno. Na splošno se še čisti osební dohodki zvišali za 9,1 odstotkov in znašajo 31.107 dinarjev na zaposlenega mesečno. Močno zaostaja tekstilna stroka, kjer dosega jo čisti prejemki 25.715 dinarjev, živilska, kjer dosega jo 24.846 dinarjev, in tobačna 23.391 dinarjev mesečno.

O tem bodo prav danes razpravljali na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Radovljici.

Podatki obsežnega poročila, ki so jih pripravili in dostavili vsem udeležencem zborna, zajemajo stanje in primerjave letošnjega prvega polletja z istim obdobjem lani. Iz teh podatkov je razvidno, da so se čisti osebni dohodki v tekstilni dejavnosti celo znižali za 9,5 odstotkov, in to najboljšeje v kolektivu Almlra. Le Sukno Zapuže beleži povečanje za 14 odstotkov.

Med proizvodnimi delovnimi organizacijami lahko zabeležimo največje povišanje čistega osebnega dohodka v SGP Bohinj, kjer so imeli letos 33.111 dinarjev, nato v Elanu z 31,2 odstotnim povečanjem na 38.636 dinarjev, v tovarni Veriga s 23 odstotnim povečanjem na 34.036 dinarjev povprečnega dohodka itd. V kolektivu Keminec tovarne na so bili že lani s 37.899

Po vpisu posojila za obnovo Skopja

Solidarnost tržiških občanov

Ob pravkar zaključeni vse jugoslovanski akciji za vpis posojila za obnovo in izgradnjo Skopja so tudi tržiški občani pokazali veliko solidarnost do prizadetega skopskega prebivalstva. O tem pričajo podatki o vpisu ljudskega posojila, saj so delovni ljudje in kolektivi v tej občini vpisali dobrih sedem milijonov dinarjev več, kot je bilo okvirno predvideno.

V absolutnem znesku je vpisalo največ posojila 5038 delavcev in uslužbencev, in sicer 23.437.000 dinarjev (plan 27.500.000 dinarjev), 294 kmetje so vpisali 1.279.000 (plan 1.248.000 dinarjev), 893 obrtniki in svobodni poklicni 2.760.000 dinarjev (plan 1.470.000), in 25 podotpisali 25.000.000 dinarjev (plan 20.000.000 dinarjev). Odkrivalo je bilo prvotno predvideno, da bodo v tržiški občini vpisali 50.218.000 dinarjev posojila, dejansko pa so vpisani zneski narasli kar na 57.512.000 dinarjev. — P.

plavinci»), v drugem primeru pa za delavca, ki je izkoriščal »bolniško«. Delal je naokrog, služil, denar, vsakih nekaj mesecev pa je prišel v podjetje na delo za nekaj dni in — znova k zdravniku. V obeh primerih so delavci tako dejanja zelo obsojali in komisija ni imela drugega, kot da ugodni zahtevi kolektiva. Največkrat pa se razprave končajo z opominom, zlasti za tiste, ki so prvič pred komisijo.

Človeka moramo spoznati

V njihovi komisiji je pet članov. V vseh dveh letih svojih izkušenj se ne spomnijo primera, da bi kdo izmed »obtožencev« prišel na razpravo s svojim zagovornikom, branivcem, kar mu zakon dovoljuje in ga zato tudi obvestijo osem dni prej. Včasih bi bilo to zelo potrebno, ker so primeri, ko ta ne »spravi iz sebe« besede, ko ne zna povedati bistva ali pa celo noče, ker se sramuje. To zadnje velja zlasti, kadar gre za razne okoliščine doma in v družbi, v katerih delavec živi in ki so nemalokrat vzrok za njegovo nerazpoloženje, za razne izpade in prekrške v podjetju. Sicer tudi komisija sama skuša to poizvedeti in upoštevati, vendar se ji to zmeraj

- ne posreči. Je pa potrebno, kot pravi tov. Janko, vsakega človeka
- spoznati in ugotoviti, kakšen postopek bo najprimernejši in
- kakšna kazen najbolj učinkovita.

Sindikalna organizacija ne nastopa nikoli niti kot toživec niti kot branivec. Samo v komisiji je en član sindikalne organizacije.

Premik k zavesti

Nobene razprave še niso organizirali javno pred delavci v ekonomski enoti, kjer je »obtoženec« zaposlen. Niso čutili za to potrebo. So pa v vse primerih iskali mišljenja vodij in strokovnega osebja ter samih delavcev, preden so šli na razpravo in izrekli »sodbo«. Največkrat pa jim je za osnovo zapisnik tako imenovanega zasliševanja »obtoženca«, ki ga naredijo v upravi in ga predložijo njihovi disciplinski komisiji.

Ceprav je še sedaj treba v precej primerih ukrepati z denarnimi kaznimi, pa se vendar opaža premik, da prevladuje moralni pouk in je vse več uspešnih postopkov, ki se končajo s tovariškim oominom. Take so njihove izkušnje. — K. M.

Ali že veste

.... da bo po odloku o posebnih obveznostih nosilcev stanovanjske pravice za nesmotrno izkoriščanje stanovanjskih prostorov, ki bo pričel veljati v občini Tržič 1. januarja 1964, osnovno merilo za ugotavljanje smotrno izkoriščenega stanovanja povprečna sobna površina v občini povečana za 25 odstotkov.

... da je v tržiški občini že imenovana komisija za določitev in proučitev pogojev za uvedbo 42-urnega delovnega tednika, ki ji predseduje Franc Homan, odbornik zbora delovnih organizacij občinske skupščine.

.... da je v tržiški občini nezadovoljivo stanje glede števila zdravniških pregledov na enega zdravnika v eni delovni uri. S strokovnega stališča je dopustno do šest pregledov na enega zdravnika v eni delovni uri, medtem ko statistika za tržiško občino kaže, da tu opravi zdravnik osem pregledov v eni uri.

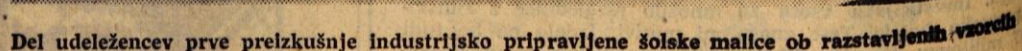
... da je mladinska prireditve »RTV v malem«, ki je bila pretekli teden v dvorani tržiškega kina in na kateri je nastopal mladinski aktiv RTV Ljubljana s petimi mladimi pevci in orkestrom »The Shadows«, lepo uspeła. Prireditve je obiskalo približno šesto Tržičanov in okoličanov. Prireditve so organizirali ob praznovanju 20-letnice prvega kongresa slovenske mladine.

Da bi v nekaterih večjih kolektivih lažje in hitreje odkrivali in odstranjevali vzroke za nizke komercialne učinke in ob tem za nizke dohodke, bodo na občnem zboru še posebej razpravljali o težavah v kolektivu TIO, o Plamenu, o Almiri, o »Gorenjki« in o nekaterih drugih podjetjih. —

K. M.

Tudi de'lo pri stroju zahteva veliko pozornost

lice. Interesenti naj pošljejo prošnje z življenjepisom, izobrazbo, delovnimi izkušnjami, fotografijo in referencami na: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Ljubljana, ul. Maršala Tita 14, 1000. Prošnje naj bodo prilepljene na predpisane obrazce, ki so na voljo v pisarni, naj ne presegajo 100 besed in naj bodo priložene najkasneje do 20. novembra 1963.

V kranjskem muzeju je odprta razstava slikarja Franceta Slane

Srečanje članov Svobode Bohinjska Bistrica v dolini Voje

Svoboda, Tomaž Godec pred novo sezono

Nedeljski zbor Svobode v Bohinjski Bistrici je bil eden prvih te vrste v radovljiški komun. To pot so se kulturni in prosvetni delavci iz Bohinja zbrali k letni skupščini v nevsakdanjem okolju v prelepi dolini Voje. Tako so svoj delovni program povezali z lepim izletom v naravo.

Značilnost nedeljskega zbora Svobode je bila v tem, da je njihova letna skupščina potekala v prijetnem in hkrati prelepi dolini Voje. Kratke predelke iz preteklega obdobja je predložil tudi Tomaž Godec, ki je bil v Svobodi v minulosti zelo uspešno opravljal svoje delo in v večji meri izpolnila delovni program. Dramska sekcija Svobode je nekaj izkušenj, saj so podobne večere z uspehom pripravili v preteklih letih. Gradivo je

Razpis Kajuhovih nagrad

Z namenom, da bi narodno-ovrednotila vojna slovenskega naroda dobila v slovenski knjižnici še večji poudarek in z namenom, da bi pisatelje, pesnike in druge umetniške oblikovalce ter zgodovinarje, zlasti pa vse, ki so kakorkoli sodelovali v NOV, še bolj zainteresirali za ustvarjanje del iz narodnoosvobodilne vojne, razpisuje predsedstvo Zveze združenih borcev NOV Kajuhove nagrade za leto 1964 in sicer:

- I. nagrada v znesku 300.000 din
- II. nagrada v znesku 200.000 din
- III. nagrada v znesku 100.000 din

Kajuhove nagrade se podeljujejo za izvirna in še ne objavljena dela, in sicer: a) za pesniška zbirka, zbirka novel, delo; b) za dokumentarno stvaritev in oremko knjig; c) za ilustrirana dela; d) za likovna dela.

Za Kajuhove nagrade pridevajo v poštev le dela, ki obravnavajo: partizanstvo, ilegalno, redno partijsko delo in narodnoosvobodilno vojno, koncentracijska taborišča ter zgodovinsko-znanstvena dela s tega področja.

Predsedstvo Zveze združenih borcev NOV

Grigorij Baklanov

Mrtvi ne poznajo sramu

Ko bi to dejal Išenko — toga ti nisi eden tistih, ki bi si zaradi tega razbijali glavo. Ti bedasti, prisiljeni razgovori so ti le v naprej, ki se doslej ni udeleževal pogovora, ker mu ni bilo smiselno, kajti lepe reči so mu ugajale in kot načelniku štaba so mu ugajale. Ta cigaretni ustnik mu je napravil orožar. Kajti, sta se smehljala in zdelo se mu je, da presega druga dva častnika, ki sta se tako potegovala za zdravniško naklonjenost. Išenko je bil poročen.

Ušakov je nagovoril Išenka in fermenje na njegovem krepkem telesu je zažvenkalo. »Čemu se smehliš? Si morda dobil pismo od domačih? Kako ti vidiš vselej svoj ženi? Poljublja te tvoj Semjon! No, sem uganil, da morda nisi?«

Toda tudi to ni spravilo Išenka iz ravnotežja. Vasič, ki je poznal razjelo plitki kliunček, se je skrivaj smehljajal sričo taktike Iškova, ki je zanesljivo odpravil vse svoje priložnostne tekmece. »Pokaži nam fotografije!« je ukazal Ušakov in s pogledom povabil tudi zdravnico, kot da sme pričakovati kaj smešnega. »No, pokaži, vendar, ven z njimi! Pokaži svojo najdražjo!«

Išenko, ki se je še vedno vzvišeno smehljajal, je ugasnil cigareto v prazni konservni škatli in odložil ustnik na mizo. Takoj se je vnel v očitno zmečkanost fotografije. Medtem je bilo za vrati slišati praznjenje med kurirjem in Ukrajinko. Ženska je zmagovala z glavo in s svojimi izraznimi obrazom stopila v sobo, kajti iz kuhinje so jo očitno

Ob razstavi Franceta Slane v Kranju

Mladi slikar Francet Slane, ki tokrat razstavlja v Kranju, se je udeležil izredno velikega števila mednarodnih razstav, na katerih je prejel vrsto nagrad in priznanj. Doma od časa do časa zablisti s samostojno razstavo. Potem se umakne v tišino svojega ateljeja in ustvarja nova presenečenja. Takšno presenečenje je sedanja razstava v Prešernovi hiši, čeprav je razstava sestavljena deloma iz znanih in deloma iz še nepoznatih del.

V prostorih galerije vlada neverjeten mir, ki ga diha Slanova dela: akvareli, olja na platnu ali na lesu. Samo krajina je njegov motiv, motiv iskanja, motiv pesmi, razuma in srca. Nič konkretnega ni, samo oddaljen spomin nanjo, vklesan na slikarsko ploščo z najfinejšimi občutki. To so razumske stvaritve, kakor je klen predmet, ki ga ogrejejo šele z dotikom roke. Toplino — odziv slikarjevega srca — zasledimo mnogo pozneje, čez toliko časa, kolikor potrebujemo, da spoznamo priateljsko roko, prijateljski poziv, ki veje izpod tehnične dovršenosti podobe.

Da bi laže spoznali to toplino in patinast dih, nam slikar pomaga. Zledejuje se in povzema v svojih slikah tako topla stvar, kot je les, obžgan in obžrt od sončnih žarkov. S tem pridobljeni nadih starosti in topline slikar stopnjuje tam, kjer slika namesto na platno na les (Kozolec 1963). Pri tem se pokaže kot izreden poznavalec ljudskega slikarstva, predvsem tehnike slikanja na les — panjskih končnic. Prav iz lesa črpa toploto za svoje slike, ki bi drugače bile preveč tehnično virtuozno hladne. Lahko postane celo resigniran in surov (Gozd 1963). Značilno za Slanovo ustvarjalnost je prvi dvolnost hladnega razuma in izredno obdobje slikarske tehnike na eni strani, na drugi pa toplo, skoro otroško veselo slikarjevo srce, ki ga pa kar pretežno spoznamo.

A. Pavlovac

že večidel pripravljeno, občinstvu pa ga bodo posredovali v kvalitetni obliki in s pomočjo sodobnih ponazoril, kot so magnetofon, diapozitiv in reprodukcije. V sklopu tega programa bodo posvetili posebno pozornost popularizaciji dobre knjižice, pripravili bodo večere o sodobni slovenski književnosti. Na posebnem večeru se bodo seznanili s pisateljem Francetom Bevkom. Občinstvu bodo predstavili tudi antično tragedijo Kralj Edin. Zanimivo so tudi teme za likovno vzgojo: sprehod skozi moderno galerijo (diapozitiv), karikatura v slovenski umetnosti in praktično uporabna tema »Sodobno stanovanje in podoba«.

Samc bežen pregled programa, ki ga je na nedeljskem zboru sprejela Svoboda »Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici nas prepriča, da so se kulturni delavci lotili dela zelo resno in tudi v skladu z zahtevami in potrebami našega človeka. Sicer pa je uspešno delo omenjene Svobode znano tudi že iz prejšnjih let.

Nedeljsko srečanje kulturnikov iz Bistrice bo ostalo vsem udeležencem v prijetnem spominu. Občni zbor in srečanje na Voljah je lep primer, kako se da z dobro voljo združiti koristno s prijetnim. — J.B.

Z izobrazbo od proizvajaveca do upravljaveca

SKOFJA LOKA, 18. oktobra — Na večeršnjem rednem mesečnem posvetu upravnih gorenjskih delavskih univerz, ki je bilo tokrat v Skofji Loki, so govorili o vključevanju delavskih univerz v turistično izobraževanje prebivalstva in o vprašanih družbeno-ekonomskih izobraževanja.

Drugega dela sestanka so se udeležili tudi uslužbenci delavskih univerz, ki se ukvarjajo z omenjeno dejavnostjo. Govorili so o potrebah, da bi k tej veji izobraževanja pritegnili čimveč neposrednih proizvajalcev in jim nudili osnovno ekonomsko znanje, da bi imeli pogoje za to, da bi bili res

tudi upravljavci. Inicirali takega izobraževanja bi morali biti občinski sindikalni sveti in sindikalne podružnice, delavske univerze pa naj bi prevzele organizacijo in izvedbo.

V tem času so najbolj aktualni statuti delovnih organizacij, pri katerih bolj ali manj sodelujejo vse delavske univerze. Posebno pomagajo manjšim podjetjem, ki nimajo dovolj lastnega strokovnega kadra. Drugo področje so sindikalne politične šole prve stopnje za predstavnike ekonomskih enot. S tako šolo so prvi začeli pri DS Kranj, ustrezno svojim razmeram pa jih bodo pripravile tudi ostale gorenjske delavske univerze. — S.

Iškovne fotografije so bile značilne slike iz predvojnega časa. V čolnu: Išenko v kopalnih hlačah, z mokrimi lasmi, zlenipimi na čelu, pomežikuje v sonce, in njegova žena v belih oblekah, z belimi lili v naročju, položeni tako, da bi ne umazala obleke. Na kopalšču: ležita drug zraven drugega v pesku, lica opirata na komolce in strmita v kamero. Njena zagorela, enakomerno krenka postava, skoraj brez pasu, je tičala v ozkem modrcu in malih hlačkah. Zadnja slika: pri stanovanjskem oknu. Stala sta za tanko zaveso. Bil je sončen dan, svet je nosila belo obleko, simbol čistosti, dlan poročnika Išenka pa je tičala za jermenom, in delal je videz človeka, ki ve, da ji je to vse podaril.

»Tako, tukaj,« je rekel Išenko in pokazal s prstom na roh fotografije, »tukaj je stanoval polkovnik, tovariš polkovnik Smetanin. Le stena nas je ločila. Vendar je stanoval v drugem stopnišču.«

To stvar s polkovnikom je omenjal vselej, kadar je kazal sliko. In potem je rad in s podrobnostmi pripovedoval, kako je ljubil svojo ženo in ji vselej izpolnjeval želje.

Stabna zdravnica je vzela eno izmed fotografij. In ko je takšna, v uniformi, z naramki, pasom in v škornjih, pri svetlobi netroleike gledala mlado žensko pri oknu, ji je obraz spreletela sled obžalovanja. Takoj mu je vrnila sliko. Obraz je izdal posmeh, kakršnega je kazala vselej, kadar so ji dvorili. In na fronti so ji stela dvorili.

»To je bilo vsaj življenje, kaj?« se je oglašila ženska, ki je stala za zdravniškim hrptom in si prav tako ogledovala slike. »Moj bog, mar je bilo nekoč res takšno življenje?«

Vasič jo je podelal. Kolikokrat neki je že slišal, da so se tako-le spominjali predvojnega življenja? Čeravno tedaj tudi ni bilo vse prav in se je zgodilo marsikaj nevsakega, so se ljudje takratnega življenja spominjali kot velike sreče, kajti bil je mir in nihče jih ni ločil.

Stabni seržant se je moral močno skloniti na pragu, ko je stopil v sobo in delal s hrupnim glasom: »Tovariš major, seržant Ivanov, kakor ste ukazali!«

Fantič je prestrašen zlezel vase in ramena so mu vzdrhtela, kot da bo zdaj zdaj zahteval.

»Kdo ti je ukazal tako rjoveti?« je Ušakov, zleknen v stolu, z glavo, obrnjeno prek naramkov, zbadel svojega seržanta.

„Ne obračaj se sinko“

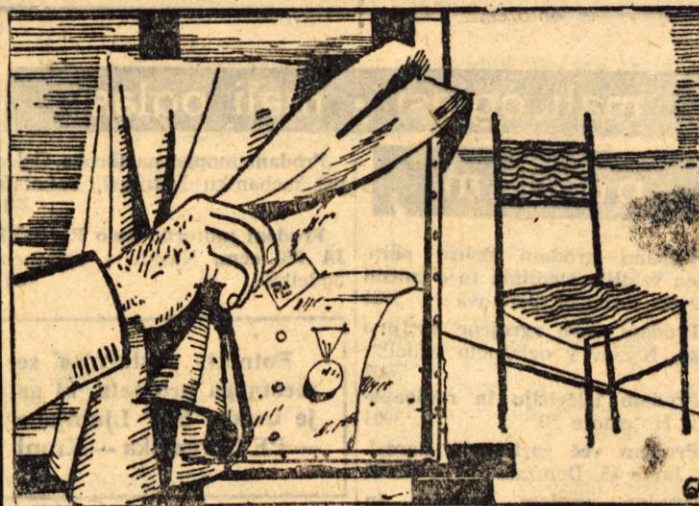
Piše: A. Dikič
Riše: M. Jemec

67. Slikar je v smehu vzkliknil: »Na dopust, tetka Pavlina! Na stalni dopust Kaj ne da, Neven?« Inženir je še enkrat vprašal: »Zakaj pa misliš, da sem na dopustu?« — »Zato, ker diši vaša obleka po naftalinu. Do nedavnega je morala biti v omari. Pa tudi ostrizen stekel je odgovorila Pavlina. Novak je nevede pokrtil svojo ostrizeno jetniško glavo s klobukom. »Da«, je dejal nedoločno. Gospodinja je odšla iz sobe. Čez hip so se vrata nepričakovano odprla.

68. Bila je Pavlina. Svojo glavo je pomolila skozi priprta vrata in vprašala: »Ali naj gospoda prijavim?« Novak se je hitro obrnil in z najbolj mirnim glasom, ki ga je takrat premogel, čeprav bi najraje skočil, vprašal: »Komu bi me radi prijavili in zakaj?« — »Hišnemu pazniku, če nameravate prenočiti pri nas,« je odvrnila. Slikar je dodal: »Vidi se, stari moj, da že dolgo nisi živel na tem svetu. Vsakega gosta, ki pride v hišo, moramo prijaviti hišnemu pazniku.«

69. »Upam, da ne boš odbil mojega povabila.« — »Ne,« je odgovoril Novak, »ne prijavljajte me!« Ko je gospodinja odšla, je Leo dejal: »Počuti se kakor doma, starina«, nato pa nekaj iskal po sobi, ki mu je služila za atelje. Stopil je k nekemu platnu in ga odkril. »Poznaš tega, Neven?« ga je vprašal. Nevena je s platna gledal Ivica Dobrič. »Veš«, je nadaljeval, »ta slika me je rešila smrti. Ko so me nameravali odpeljati, je prišel k meni, da ga naslikam.«

»Kakšen glasek imaš, seržant,« je nezadovoljno zagodrnjal Vasič in podladil z dlani koščena fantičeva ramena. »Rjoveš kakor pri konjeniški paradi. Zdaj si vendar v hiši.«

Mati je skušala opravičiti svojega dečka pred prisotnimi. »Strahoten je postal. Pri nas je stanoval Nemec, dolg fante, ki je vedno preklinjal nizek strop. Vendar ne morem trditi, da bi bil sicer hudoben — ko bi vedeli kaj so počeli drugi! Naš je bil kar dostojen, le red si je vtepel v glavo, in prav nič ni smelo izginiti. Moji mali, ki je bil večkrat lačen, in takole neumen, je kruh vzel kar z mize. V lastni hiši bi to smel, tako je mislil in ni vedel, da je kruh nemški, ne naš. Vzel je enkrat, potem drugič, toda tretjič ga je Nemec ujel. »Tat si!« ga je nahrulil, »tat! Ne smeš krasti!«

»Prosim!« Odtlej ga je Nemec vselej poklical, kadar je sedel k mizi, in mu dajal kruh. In nenehno ga je podučeval na mu strogo pretil s prstom in zabijeval, da mora praviti »Hvala lepa!« Toda fantič je prestrašen pozabil besede in zato je molčal. Toda vojak je bil zaradi tega jezen in postavil ga je v kot, ga oštel, in kadar je bil posebno razdražen, je vzel pištolo, mahal z njo in rjovel na fanta: »Penk! Penk!« Odtlej je bil. Večkrat sem ga skrila, toda Nemec je topotal z nogami in kričal: »Matjaka! Pripelji sina! Pripelji ga sem! Vzgaajati ga moram!«

Ukrajinka je pripovedovala preprosto, skoraj neprizadeto. Tako je že preživela, da je mirno pripovedovala. Le solze so ji kar same tekale po licih. Fantič se je rahlo dvignil, ko je videl solze, in hotel nekaj reči, toda prsi so mu nemo pale in nočice omahnile.

»Ne spominjajte ga na to,« je dejala zdravnica in sočutno zatisnila oči. »Saj vendar vidite, kako se vznemirja.«

»Ne, tega ni moč nozabiti, človek se vsega spominja.« In ko je ženska odšla s seržantom skozi vrata, je Vasič slišal, kako je dejala: »Ko ste odšli v savno, je povohal vse plašče. Majhen je in se ne spominja očeta. Toda od dne, ko je njegov oče prišel tod mimo, med potjo na fronto, da bi se poslovil, pozna vonj uniform naših vojakov...«

V temni veži, kjer je močno dišalo po bravini, je dejal Vasič seržantu, čigar obraz je komaj prepoznal: »Poslušaj, seržant, poklical sem te. Preskrbeti moraš par škornjev za prav majhna stopala. Imamo kaj podobnega?«

